

Genstands-Poesi

En visuel og auditiv kunstinstitution om genstande, minder og betydning

Kunstner Marie Retpen og lydkunstner Johannes Smed

Undervisningsmateriale til kunstværket Genstands-Poesi

H.C. Andersen Festivals 2024.

Festsalen Odense Rådhus 19-24 august.

Kære underviser

Kunstværket Genstands-Poesi henvender sig til både børn og voksne og kan opleves og forstås på flere plan alt efter alder, tålmodighed og abstraktionsniveau.

Dette undervisningsmateriale består af opgaver og øvelser, der kan bruges henholdsvis før, under og efter oplevelsen af værket, og henvender sig til forskellige aldersgrupper. Kunstværket kan selvfølgelig også opleves som en enkeltstående kunstoplevelse, hvis I besøger H.C. Andersen Festivals i anden sammenhæng.

Om værket

”Genstand-Poesi” er en rumlig, skulpturel udstillingsoplevelse, hvor beskueren inviteres ind i et både visuelt og auditivt værk omhandlende fortællinger om genstande, der har personlig betydning for otte udvalgte borgere fra Odense.

Hver fortælling er repræsenteret ved en beholder i blæst glas med vand, hvori en skulptur støbt i porcelæn langsomt flyder rundt. At se gennem organisk glas og vand giver en diffus, optisk oplevelse, som også erindringer om et minde kan opleves.

Porcelæns-skulpturerne vil være fortolkede gengivelser af de genstande, der danner udgangspunkt for de otte personlige fortællinger.

Hver enkel beholder er akkompagneret af et poetisk samlet lydspor med deltagernes fortællinger om de minder, tanker og relaterede fortællinger, som genstandens ejer har delt med os.

Lydsporet er tilkoblet beholderne, så formationer og bevægelse opstår i vandet. Derved gør fortællingerne og genstanden, på en sanselig og poetisk måde, opmærksom på sig selv, og der er en sanselig forbindelse mellem det, der ses og det, der høres.

Med kunstværket ønsker kunstnerne at vise, at magien og de vigtige fortællinger nogle gange skal findes i det helt almindelige, som vi omgiver os med hver dag.

- Link til video med tidligere værk af Marie Retpen og Johannes Smed, der også bruger glas, vand og lyd:

<https://www.youtube.com/watch?v=gPuaBS3-LAQ>

Om undervisningsmaterialet

Materialet henvender sig, i store træk, til alle aldersgrupper. De fleste elementer skal ses som en opvarmning, før I oplever kunstværket.

Den sidste del, der hedder ”Oplevelsen af Genstands-Poesi”, skal bruges efter I har oplevet kunstværket og gerne, mens I stadig er i salen.

Temaer er værdi og fortælling, og målet er, at få eleverne til at tænke over genstande og oplevelser fra egne liv ved at blande fakta om den gængse forståelse af værdi, genstande fra udstillingen og H.C. Andersens tingseventyr.

Opgaverne består af spørgsmål, der kan tages uformelt i plenum eller besvares skriftligt alt efter aldersgruppe og tidsramme.

Med materialet ønsker vi at eleverne får en oplevelse af at have en ting med betydning for dem, og at alle har noget vigtigt på hjerte, når blot det bliver lukket op og man får munden på gлед.

Kontaktperson:

Marie Retpen kan kontaktes på mail: marie@marieretpen.com for opklarende spørgsmål i forbindelse med oplevelse af værket. Marie vil også afholde de forløb, som skoler i kommunen kan booke i forbindelse med H.C. Andersen Festivals 2024. Har man booket et forløb, kan man også rette henvendelse til Marie herom.

Genstandes værdi

Billede genereret af AI

Hvorfor har ting en bestemt værdi?

Hvem har bestemt den, og handler værdi altid om, hvor meget noget koster?

Der findes genstande, som har værdi, fordi de er lavet af guld.

Guld er et ædelmetal, som folk i hele verden synes har stor værdi. Det gør de måske fordi det skinner og er smukt, men det kan også være, fordi der ikke findes vildt meget guld i verden.

Der findes stadig guld under jorden, som vi endnu ikke har gravet op, men alt verdens guld, der befinder sig over jorden, kan være i to olympiske svømmebassiner.

Prisen på guld i 2024 er ca. 51.475,53 kr. for 100 gram. (Den samme vægt som en pose slik fra Haribo).

- Har I noget derhjemme, som er lavet af ægte guld?
- Hvilke ting kommer I til at tænke på, når I tænker på guld?
- Hvilke personer kommer I til at tænke på, når I tænker på guld?

Der findes genstande, som har værdi, fordi de er lavet af en kendt kunstner.

Verdens dyreste maleri, ”Salvator Mundi” af kunstneren Leonardo da Vinci blev i 2017 solgt for næsten 2,8 milliarder kroner. Leonardo da Vinci døde i 1519, så han fik ikke selv pengene, men da han levede, havde han fint med penge, for han var ven med kongen.

Link til billede af Salvator Mundi: https://en.wikipedia.org/wiki/Salvator_Mundi_%28Leonardo%29#/media/File:Leonardo_da_Vinci,_Salvator_Mundi,_c.1500,_oil_on_walnut,_45.4_%C3%97_65.6_cm.jpg

- Hvem har Leonardo da Vinci malet?
- Hvad synes I om maleriet?
- Kender I andre malerier af Leonardo da Vinci?

Fortællingen om kunstneren Vincent van Gogh er en helt anden. Han døde som 37-årig i 1890 og var meget fattig. I dag regnes han dog for en af de vigtigste malere, der nogensinde har levet. 1990 blev et af hans malerier, ”Le docteur Paul Gachet”, solgt for over 1,3 milliarder kroner, men selv solgte han kun et eneste billede.

Link til Le docteur Paul Gachet: https://en.wikipedia.org/wiki/Portrait_of_Dr._Gachet#/media/File:Portrait_of_Dr._Gachet.jpg

- Når nu Vincent van Gogh ikke tjente penge på sin kunst, hvorfor malede han så?
- Hvorfor kan et maleri få så stor værdi 100 år efter, det blev malet?

Affektionsværdi

I kunstværket Genstand-Poesi kan man også opleve genstande med stor værdi. De er ikke lavet af guld eller er kunstværker, der kan sælges for mange millioner. Det er genstande, som for de fleste mennesker ingen værdi har, og flere af dem kan købes for få penge i en genbrugsbutik.

Hvorfor har de så værdi for ejeren?

Det handler om noget, man kalder **”affektionsværdi”**

Denne værdi måler man i følelser, som nogen af personlige grunde har for en genstand. Hvad den er værd i penge, betyder altså ikke noget i denne sammenhæng.

De to kunstnere har også talt med folk, der havde disse genstande med affektionsværdi for dem:

- en kastanje fundet i skoven på en helt speciel dag for 30 år siden.
- et tøjdyr fra et afdødt familiemedlem, som en voksen stadig havde.
- en kasket, som bringer en mand lykke, når han ser sit yndlingshold spille fodbold og derfor ikke tør smide ud.

- **Har I selv noget derhjemme, som har affektionsværdi for jer?**

- **Har I noget derhjemme, som jeres familie har arvet fra tidligere generationer?**

Hvis, hvad er det, og er det noget, som du tror, du gerne selv vil arve?

Kunstværket

Genstands-Poesi handler om 8 forskellige genstande med høj affektionsværdi. Umiddelbart ser disse genstande ikke ud af meget, men da kunstnerne interviewede ejerne af tingene, åbnede det op for lange personlige fortællinger og tanker.

Det er derfor, at kunstværket hedder ”Genstand-Poesi”. Poesi er beskrivelser, der skaber levende billeder i vores hoveder, er stemningsfuldt og vækker følelser hos os. Fortællingerne udspringer af almindelige hverdagsting, men ender med at handle om nogle af livets store spørgsmål, som poesien ofte også gør det.

Kunstværker viser ikke de genstande, som figurerne handler om, de viser en fortolkning af dem. Fortolkningen er kunstnerens måde at omskabe noget på, og i Genstands-Poesi er alle genstandene omskabt til skulpturer i hvid keramik. Dette giver et samlet, enkelt og smukt udtryk, og så giver det kunstnerne mulighed for at vise den stemning, som de synes er vigtig for genstandens fortælling.

Solsorten

På en hyld i en stue i Odense SØ står i en porcelænsfigur, der forestiller en solsort. I huset bor to brødre i 60-erne, og det er deres barndomshjem, hvor de har boet det meste af deres liv. De kom ud at arbejde og bo på gårde i området, da de var 14 år, og flyttede tilbage til huset og moren, da de var 21 og 33 år. Mange af genstandene i huset har de arvet efter deres mor, som de boede sammen med i huset til hun døde for 12 år siden. Faren døde, da brødrene var unge, og ham husker de ikke som en rar mand.

Huset, de bor i, ligger ude på landet, og i haven får man besøg af småfugle, fasaner, harer, dådyr og nogle gange en ræv. Da de var børn, havde de smukke, eksotiske fugle i et bur i haven, men morens yndlingsfugl var alligevel solsorten. Den sang så smukt og kom op til hoveddøren og hilste på, og nogle gange havde den sine unger med. Morens daglige glæde over solsorten var grunden til, at det var en porcelænsfigur af denne fugl, de skulle give den i gave.

Billede skabt af AI

Link fra youtube:

[Solsorten sang](#)

Billede skabt af AI

Der står mange pynteting i huset, og som gæst virker solsorten bare som endnu en i mængden. Det er den dog ikke. For brødrene er den vigtigste genstand og den åbner op for en masse fortællinger om deres barndom og om, hvem deres mor var.

Figuren blev givet til deres forældre som en sølvbryllupsgave, da brødrene var 6 og 7 år gamle. De var 11 søskende, men det var den ældste, der betalte det meste, for han tjente penge, og dem var der ikke mange af. For dem kostede porcelænsfiguren derfor mange penge, men i dag har den ikke stor økonomisk værdi.

Værdien ligger i mindet om deres kære mor, som gav dem alle kærlighed på trods af de få penge og mange munde at mætte. Til jul fik de hver én gave, måske en bil, og så fik de 1-2 bolsje. Nogle dage var der kun kogte kartofler til middag, og det meste af deres tøj arvede de.

Husk på, at brødrene ikke levede for 100 år siden. De har måske samme alder som jeres bedsteforældre, men de var meget fattige i deres barndom. Det er de ikke mere. Nu har de et arbejde og fint med penge, og så har de hinanden og deres gode humør. Måske fordi de har prøvet ikke at have mange penge, er de meget taknemmelige for at have deres eget værelse og for at kunne købe den mad og de ting, de har lyst til.

Spejderuniformen

Man kan "gå til spejder"

eller

man kan "være spejder".

Har I, eller nogen I kender, gået til spejder?

Hvilke ord kommer I i tanke om, når I tænker på en spejder?

For en dame på 47 år er en spejderuniform, der nu er alt for lille, den vigtigste ting, hun ejer. For hende er der forskel på at "gå til spejder" og "være spejder". Spejderbevægelsen har været en vigtig del af hele hendes liv, og for hende er det ikke bare en fritidsinteresse, hun føler sig som spejder.

Spejderuniformen får hende til at tænke på:

- den knitrende lyd og duften af brændende træ
- en summen af stemmer gennem teltduge
- opmuntrende tilråb og grin
- glæden ved at spise bålmad, når man efter en lang dag med vandring og opgaver endelig kan få en pause

Som spejder har hun også lært ting, som hun kan bruge i forhold til sit arbejde og i selskab med andre mennesker:

- glæden ved at hjælpe andre, samarbejde og den stærke følelse af sammenhold
- at man ved at lave ting sammen kan knytte livslange venskaber
- tage ansvar og være leder for andre
- udholdenhed og evnen til at udskyde egne behov
- mod på at lære nye ting og tage udfordrende opgaver

- Går I til en fritidsaktivitet som sport, kunst, klub eller andet?

- Hvis, er der noget, I har lært, som I kan bruge i en anden sammenhæng? Hvad? Og Hvordan?

H.C. Andersen og tingenes magi

I H.C. Andersens eventyr kan også de store og vigtige fortællinger komme ud af almindelige hverdagsting.

Hvor kunstnerne med kunstværket ”Genstands-Poesi ønsker at bruge genstandene som opstart for ejernes personlige fortællinger om livet, så brugte H.C. Andersen genstande som hovedroller i sine eventyr.

Han var kendt for sine tingseventyr, hvor ting, vi normalt betegner som ikke-levende, fik liv. For ham havde alt og alle en fantastisk og vigtig fortælling i sig, og alle stemmer skulle høres, selv den fra en bold eller en lille stoppenål. I hans eventyr fik tingene en sjæl og personlighed, de kunne bevæge sig, føle og handle som levende væsner. Derfor opleves og fortælles historierne fra tingenes perspektiv.

I hans eventyr er alt muligt, hvis bare man kan forestille sig det, og alle kan spille en hovedrolle.

Et eksempel herpå er eventyret ”Stoppenålen”.

https://www.andersenstories.com/da/andersen_fortaelinger/stoppenalen

Eventyret handler om en stolt og forfængelig stoppenål, der er overbevist om sin egen betydning og finhed, men som ender i rendestenen. Eventyret viser, hvordan overdreven stolthed, og at man tror, at man er bedre end andre, kan føre til nedtur og ydmygelse. I H.C. Andersens fortællinger må man gerne tro, at man er noget værd, men man skal opføre sig ordentligt og ikke være et opblæst fjols.

Eksempler på andre tingseventyr af H.C. Andersen:

Kærestefolkene, Flipperne, Hyrdinden og Skorstensfejer, Den standhaftige Tinsoldat og To Jomfruer.

Oplevelsen af Genstands-Poesi

Selv om ”Genstand-Poesi” skal ses som ét samlet værk, så består det af 8 meget forskellige fortællinger med hvert deres udtryk i både skulpturen, lyden og sammenhængen mellem disse.

Beskriv værket med 3 ord

- Ingen ord eller mening er forkert.

Kunne I forstå, hvad alle 8 fortællinger handlede om?

- Fortæl de andre, hvad de handlede om.

- Fortæl også, hvis I ikke forstod det, eller ikke har hørt alle fortællingerne.

Fortæl hinanden, hvilken en af fortælling, der gjorde mest indtryk på jer og hvorfor.

Var der nogle af fortællingerne, der fik jer til at tænke på ting fra jeres eget liv?

Hvis ja, hvilke ting og hvorfor?

Synes I, der var sammenhæng mellem det, I så og det, I hørte?

- Hvorfor/hvorfor ikke?

Var det en finere eller mere forstyrrende oplevelse, at man både skulle se og lytte?

Har I oplevet andre kunstværker, hvor det, man så og det, man hørte hang sammen?

Hvis ja, hvilke?

Gjorde det noget for oplevelsen af værkerne, at lyden var koblet til beholderne med vand?

- Hvis ja, hvordan påvirkede det jeres oplevelse af værket?

Hvad, tror I, skabte bevægelserne i vandet?

